

4957

96596

NAGY-ZERÉND

VÉSZNAPJAI

1879. év Április hó 14. és 15-én.

VERSBE SZEDVE:

EGY SZEMTANU ÁLTAL.

N.-ZERÉNDEN.

Nagy-Zerénd vész-napjai.

Távozzál el vigság — — zengő dallamiddal
Mert — szomorúan szóll, mellyet szóllok a' — dall!!
Nem örvendez a' szív, a' keserűségben
Ha avval van áldva — vagy verve — az Égbenn!
Keserves sorsokról akarok szólni
Mit Zerénd népének kellet ki állani
Ezer nyolcz száz hetvenkilencedik évben
A' nagy feltámadás **Húsvét** ünnepében !!

El ment a' fagyos tél el jött az ujj Tavasz
A' mellyről jól mondják, hogy a' tavasz = ravasz =
Mégis ki keletre nyitá az életet
Öröm volt tekintni az uj természetet
Fecske, Gója, meg jött számos ezreivel
A' föld színe ujjúl, zöld pázsit színével
Ujjul az Embernek is dobogó szíve
Ájtatos kebellet gondol Istenére. —
Áhitatosságát még az is neveli
Hogy **Húsvét-ünnepét** megünnepelheti
Sok család hálát ád Istennek érette
Hogy Istene! halált nem küldött érette

Vagy szerencsétlenség nem érte háznépét
 Városát, községét, vagy más lakó helljét.
 Zerénd népe, máskor, ha az ünnep eljött
 Felvirad szent napján, Templomba özönlött
 Hogy — — a Feltámadás hitében részt vegyen,
 És a' Sz. asztalnál, lelki étket vegyen.
 Meg kondúlt mint máskor most is az Érezharang!
 Sokan meg ijedtek, hogy vést — — kiáltó hang!
A' Fekete Körözs — dagadó árával
 Szörnyen fenyegetett szilaj hullámával
 Meghaltak jobban tágult „szorult szivek“
 Készülének tehát, templomba a' hivek,
 Nem vala mint máskor, sok a' hivek száma
 A' kik megjelentek az Úr Sz. házába !!
 Mert sokaknak mostan, **Énekes könyv** = helljett
 Ásót, vagy Lapátot fel vennie kellett,
 Mások — — — Lovat, ökröt fogtak szekerekbe
 És Rőse-kévéket rakának ezekbe
 Vagy karót, vagy Ganéjt, vivének a' Gátra
 Hogy ha szükség lesz rá — ez sem legyen hátra
 Mert ki szakadástól lehetett tartani.
 Talán, majd ezekkel meglehet tartani.
 Ezeket egymástól némitávolságra
 Le rakták: hogy készen legyen mind a' **Gátra**.
 Hogy — — mint máskor is vólt, a' **Törést**, ezekkel
 Be tömjék, megfognák, rósével, Czölöppel,
 Mert a' Körözs vize szörnyen magassodott
 Az eső is esett, vele szaporodott
A' Társulatti gát, ázott alól felül
 Félő — — — hogy városunk, a' viz alá merül.

Oda haza vidám enyelgő gyermekek
Vészt !! jósoló Annyok mellett ünnepelnek
Mert a' munkás kezek, itt, ott, javitgatják
Hol a' körözs vize, a' Gátat rongálják, —
Fel korbácsolta ez, Városunk félelmét!
Az **Előljáróság**, városunk híú népét
Őr-szemekké osztá fel a' Víz vonalra
A' közelgő setét, sáros éjczakára,
Sok lámpást el látva éjjelre gyertyákkal
A' szélben is égő, sistergő fákjakkal.
Ijen zaklatott vólt Húsvét első napja,
Talán, örvendetesb lessz, második napja:
Óh! nem !! bár azt kezdők tegnap estve hínni,
Hogy ekkora a' viz, talán fog apadni
Óh nem! hanem most még iszonyúbban árad,
A' munkás kéz azért még sem fárad,
Erősít, javítgat, tölt, — — más ébersszemmel
Vizsgálgat áradást, nagyobb figyelemmel
Igy érkezett hozzánk, az ünnep más napja!!
El kísérte hozzánk, a' Víz — **bósz-haragja!!!**
Az első harangszó — hívt ugyan Templomba!
De — — — be záratott — — az Úr szent ajtaja!!!
Mert egy borzalmas hir = szállott sebessen,
Vége van mindennek!! mindenki siessen
A Lócsfokához! mert a' nagy gát — átszakadt!
Ezenn hirre, tehát, mindenki ment szaladt.
Kegyetlen játék vólt, ez a' természettől
A' ki, ezt, meg látta, megirtódzott ettől!!
A' törés okádá a' bőszült habokat
Az áradás pedig nevelé azokat
Igy a' féket vesztett **Elem** nem tágíta

Perczenként magának nagyobb utat nyitja,
Ojan nagy erővel vett útat magának
Többen majd levének az áldozatának !!
Ömlött a' sok nép, a' nagy Gátra, hogy vissza
Verjék a' hullámot, mejj őket riasztja
Itten segíteni, többé nem lehetett
Megsemmisített itt mindenkészülletet.

Most mindenki a' várost Védő gátakra!!!

— Menjen erősítést csinálni azokra!!!

= Hangzott mindenfelől: a' Várost menteni!!

A' Báránytó oldalt kezdék hát tölteni,

Április hó tizen-negyedik napján — — hát

Igy ünneplők meg — Húsvét másod-napját!!

Hát közelgő éjje!!! mit hoz ránk? ki tudja?!

Mi van a' Végzetnek!? könyvébe be írva?

Az éjj — be áltával, melly koromsetét vólt!

Utcza, — és a' véd-gát, világgal tele vólt!

Hallott veszett lárma, — — — Czölöpök — verése,

Parauesszó — kiosztás, — — — a' **Városvédése**!!

Haragvó tenger lett víztől a Zöldvetés

A' véd gátonn itt, ott, ki szakad egy — egy rés —

De a' munkás kezek rögtönn be csinálják

Czölöppel, rósével, a' viz — útját állják!

Sokan, csoportokban, mentek haza felé

Vagyonkáját biztos helyre el rendelé,

Mertoj vizáradást még soha nem láttak

Mint a' melljek mostan itten Ostromoltak,

Ismét vissza menve, — erőfeszítéssel

Csinálja a' gátat, kevés reménységgel

Nevelik a' gátat, úgy de — — — nő a' víz — is!

Egy — becsinálás helljt, kiszakad más tíz -- is

Ismét becsinálják, egyre magasítják
A' **Haragvó tengert!** hogy ki szorithassák
A' féltett városból: kaput, sövényt, hordják,
Bátrak a' félénket, fenn-szóval biztatják
Ganéjt, szalmát, földet, semmit nem kiméltek,
A mit csak tehettek — mindent — megis tettek.
Éjjféltájt, — lehetett már akkor az idő,
Midőn látva a' nép, — hogy a' viz — nőttön — nő!
Végző erejét is kifeszíté végre
Istenét hívja már, sok — csak — segítségére!!!!

* * *

A' **Gödönyi** oldal, túl az Ország útonn
Küszködik, kínlódik, a' roncsolt Védgátonn, — —
Rém hir szállongott el hozzájuk sebessen
Hogy — — — a' Tulsó — oldal — — van már
nagy veszéllybenn !!!

Eggy óráig talán — — — fenn tartják a' Vizet !!
Azonn túl a' gáton a' viz — erőt vehet !!
Úgy is lett, mert egyszer egy — és két óra közt,
Iszonyú kiáltás tölté a' levegőt: !!!

Haza!! most mindenki az övéit védje!!!

Becsesebb holmiját, biztosb helljre vigye!!!!

— — — — Czölöpök verése — — 's a' biztató
szavak — — — —

— — — — E percztől — — — egyszerre — — —
mind, mind — — elhalgattak!

Meg indult a' nagy — — viz pokoli lármával!!!
Megkondúlt — — a' harang — ! vést — kongó
szavával!

Vész kongása útat hasított magának!

Minden felé sirnak!! kiáltnak! jajgatnak!! — —
— — Itt egy terhelt szekér ökör fogva bele,
Szalad — mintha — Csak — Ló volna fogva bele,
— — Amott, szilaj lovak, egy kocsiba fogva,
A' kocsi bútorral, mindennel meg rakva
— Itt, — szegényebb osztály a' hátán czipelve,
Kevés kis holmiját, nagy jaj! veszéjkelve!
— Ott egy fákjás egyén — futna haza felé
De már késő! mert a' viz vissza terelé,
— Itt egy Nő — — lámpással vezetve csaladját
Szaladva — — rémesbé tette az éjczákát!!!
Levegőt hasítá a' Barmok bögése
Be szorúlt Családok — — jaj veszéjkkélése!
— Itt futó aszonyok, disznók ordítása —
Biztató férjfi szók — — erős kiáltása!! — — —
Vész — — lövés durrogás — futók Zsufolása —
Meg akadt szekerek, ostor pattogása.
— Itt, ismét egy Ember, egy tehenet vezet,
Eggy — siró nő — hajtja, fog gyermeki — kezét,
A' Gödönyi útca, telve menekültel
Össze borúl — testvér — sirva a' testvérel! —
Jó szivel ád szálást, barát a' barátanak,
Pedig azt sem tudja — — hát rája mik várnak?
Mindenütt csak NŐ — — van othonn a' házaknál,
A' férfi dolgozik a' védő gátaknál, —
— — — Majd hogy el fogódik szive az Embernek
— — — Midőnn szem tanuja ijen nagy veszélljnek!!
A menekült lakos más része pedig — ment
A Nagy országútra, mellj Bihar felé ment.
Sok már azt gondolta, hogy már apad a' viz,
Hogy a' tulsó oldalt el boritá a' viz!

Oh! korántsem apadt mindég magasodott
Mert a' szőlős kert sáncz nagy vizet fenntartott
Kifáradt munkások újból hozzá látnak
Csinálásához a' meg rombolt véd-gátnak, —
Mert a' Gödöny felől újból veszély támad
A' sok múnkás kéz már, majd hogy ki nem fárad,
Egy felől — a' magas ország útat töltik
Más felől a' védő gátat erősítik,
De — — midőn a' veszéjj legmagasban állott
A' szomszéd faluból sok segéjj termett — ott.
Hallván a' nagy veszéjlt, Fekete Gyarmatonn
Vittic Sándor Jegyző, segített bajunkonn,
Kisebb, nagyobb, részben száznolvan embert küld,
Gyarmat nagyobb része, szavánn fel Lelkesült!!
Áldja meg az Isten mind a' kik részt vettek
Közüllök — bajunkban hiven segitettek,
Mert Nagy-Zerénd népe majd csak nem kimerült —
Némellj része már a' Gödönyből is készült.

* * *

Végre valahára, megviradt — — reggel — lett —
Mindenütt viz tenger tölté be a' szemet, —!
Igen nagy szél támadt, kezde fújni Délrül
Csapkodá a' gátat már rontani készül. — — —
Kapuk, és Sövények tétettek a' Vizbe
Hogy a' véd gáton — át ne törjön a' víz — be. —
A' nagy ország útnak kelleti oldalánn
Látezik már repedés, romlás — sok — házfalánn !!
És a' mellj haljlékok kevéssel ezelőtt
Családott fedezett, most már — sok — romba dőlt!
Úszkálnak az útczán sok mentő csólnakok

Zeréndenn nem ismert, rögtönzött tutajok.
Itt egy Családot hoz — a' Hajós az Útczánn!
Ki szállítja őket a' nagy Ország útjánn, —
Amott bútorokat, — — rendetlen sorokbann
Össze vissza rakott — Ágy Dúnna, párna, — van —
A' nagy ország útnál most a hajós megáll — —
Könnyes szemmel — — — Aszony — Ember, —
gyermek ki száll!

Vólt kinek testvérje vagy rokonja várta,
Lakó heljül kaput, ajtaját ki tárta.
Volt a' ki kiszálvánn a' mentő hajóról
Le raká holmiját a' másik oldalról; — — —
Sirva mellé üle — — nézve hova menjen
Hol kis holmijával fedél alatt legyen,
Nem szorúlt még eddig más fedele alá
És most az Irigy sors — őt mire juttatá.
= De szerető Barát mindjárt találkozott
Eggyik Lakot ígért, másik enni hozott
Mert a' **jótekonyság** fel üté sátorát
Városok-községek, kenyeret, szalonát
Ajánlánok 's hoztak Nagy-Zerénd népének
Nagyon sokra megyen a' Száma ezeknek.
Érdemes Jegyzónk is, látva helljzetünket
Gyorsan levelet irt Aradra ügyünket
Olly hiven leirja gyászosan lefesti
Melly a' sziv húrjait egész ki feszíti.
— Lelkes Alispánunk, hogy bajunk értette
Nyomorúságunkat nagyon szivrevette
A' hellj színén termett, mint jóltevő Angyal
Vigaszt hintvén széjjel, szép szelid szavával,
Mert hajóra ülve rendre meg vizsgálta

Rombolt utcáinkat sorba mind be járta
Itt, — intézkedést tesz a' viz eresztésről
Amott rendelkezik a sok éhezőről
Itt biztat, bátorít, ott egy fő Mérnökötől
Mit magával hozott, jól intéz mindent el.
Szép biztató szava, füstbe nem is mene,
Általa gyúlt segéjj szépösszeget teve,
Felterjeszté ügyünk több helljt a' Megyében
Általa részesít királyunk, — "Kegyében" —
Arad megye számos községe várossa
A' kegy-ajánlatot, Zeréndnek meg hozza,
Király ő felsége, ezt meg koronázza
Kétezer forintot ő reá ruháza
Hogy szülő városát vele segítse meg
Királljunk jó szive, szavára indúlt meg.
Felséges Királyunk, legyen érte áldott
Ki szűtség eseténn, már sokat áldozott
Virágoztasd Úram Felséges Családját
Őrizze jobb kezed, őt 's királyi házát
Hogy Úralkodása bódogító legyen!
Király — és Nemzet közt a' béke sz. legyen
Áljon tiszteletbe Felséges — sz. Trónja!!
Hódoljon lábánál Népek Milliárdja!!
— Legyen áldott mindnek az Emlékezete
Ki kegy-ajánlattel minket meg segíté
Őrizze meg az ég! a' Sors — vas karjától
Őrizze a' bal-sors mostohaságától
A' kik meg nem vették jeles Alispánunk
Fel hívását — — hanem könyítették rajtunk! . .
— — — — —
Te pedig Nagy-Zerénd népe — kivagy — 's leszel!!

Ij dicső el járást soha ne felejts — el,
Házadat, Gabonád, a' viz meg rombolta
Kisebb nagyobb részben ő azt kárpótolta,
Mi — — nem birtunk szembe szálni a' veszéjjel
Ő — szembe szált maga! mit tett értünk széjjel!!
Mint mesés **Pellikány** minket úgy táplála*)
Valóban — — ha egyszer Nagy Zerénd várossa
Fel épül: — 's a sok ház — fehérlik, — úttzáin,
Alázd meg magadat, — fogadd e' soraím:
— Formáld át szívedet ojan sz. Oszlopnak!
— A' melljről a' betűk, soha le nem kopnak
— Tisztelettel emlitsd! vedd nyelvedre nevét!
— Tisztelettel tekincsd születése helljét!!
Ha — — Nagy-Szalontának van becses **Aranya**)**
Van — Nagy-Zeréndnek is — egy **Aranybányája!!**
A' honnét az áldás, Zeréndre csepeg — foy — —
Éltesse az Isten!! ez — — — **Tabajdi Károly!!!**
Éltesse — — tarcsa meg, számos esztendőig!!
Tartson család fája! hosszú év ezrekig! — — —
Legyen ő meg áldva földönn, Me nyen ott fent!!
En — a' Szerény írő — mondok rája **Ament.!!!**

96596

*Jándor Lajos
nagyzeréndi költőcsászár.*

*) A Pelikány madárról azt tartják hogy saját maga vérével táplálja fiai. — — —

**) Nagy-Szalontán született a' világhírű költő Arany János melljnek élet nagyságú hí képe, Szalonta város háza nagy termében van beállitva.

1931/32

4352